Leden van de gemeenteraad

Gemeente Etten-Leur
Roosendaalseweg 4
4875 AA Etten-Leur
Postbus 10.100
4870 GA Etten-Leur
T: 14 076
E : info@etten-leur.nl
I : www.etten-leur.nl

Kenmerk :
Contactpersoon : M. Puts
Doorkiesnummer : 06 15 24 92 97
Uw brief van :
Onderwerp : Eerste begrotingswijziging 2023 Werkplein Hart van West-Brabant

Etten-Leur, 21 december 2023

Beste leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u de tweede en derde bestuursrapportage 2023 van het Werkplein Hart van West-Brabant (verder: Werkplein), alsmede de eerste begrotingswijziging 2023 aan. Deze begrotingswijziging is, vooruitlopend op de formele vaststelling door het bestuur van het Werkplein, reeds aangekondigd en verwerkt in de gemeentebegroting via de 2e bestuursrapportage 2023. In het navolgende lichten wij u de begrotingswijziging van het Werkplein nader toe.

Eerste begrotingswijziging 2023 Werkplein
De ontwikkelingen in de eerste helft van 2023 zoals weergegeven in de tweede bestuursrapportage van het Werkplein gaven aanleiding tot het wijzigen van de oorspronkelijke begroting 2023 van het Werkplein. In totaal wordt de gemeentelijke bijdrage voor Etten-Leur met € 2,4 mln. verhoogd. Deze verhoging is als volgt over de verschillende begrotingsprogramma's verdeeld:

Eerste begrotingswijziging 2023 Werkplein HvWB versus primaire begroting 2023

Programmakosten	**Primaire begroting 2023 Werkplein**	**Gewijzigde begroting 2023 Werkplein**	**Verschil**
Werk en participatie	€ 876.991	€ 876.991	€ 0
Inkomen	€ 11.139.304	€ 12.829.120	+ € 1.689.816
Inkomensondersteuning	€ 1.775.349	€ 1.982.273	+ € 206.924
Inburgering	€ 569.331	€ 869.326	+ € 299.995
Bedrijfsvoering	€ 2.791.132	€ 3.013.095	+ € 221.963
Totaal begrotingswijzing	€ 17.152.107	€ 19.570.806	+ € 2.418.699

- *Programma Inkomen (uitkeringslasten)*
  In de tweede helft van 2022, na het vaststellen van de oorspronkelijke begroting 2023 (vastgesteld medio 2022), is het uitkeringsbestand tegen de verwachtingen in gestegen. Hierdoor

is het begrotingsjaar 2023 gestart met meer uitkeringsgerechtigden dan in de begroting 2023 was voorzien.
En in de eerste helft van 2023 hebben we een verdere toename van het uitkeringsbestand gezien, waar in de oorspronkelijke begroting 2023 nog was uitgegaan van een gelijkblijvend uitkeringsbestand.

Daar komt bij dat de uitkeringsnormen in het afgelopen jaar fors zijn verhoogd vanwege de koppeling met het wettelijk minimumloon (WML). Het WML is per 1 januari 2023 met ruim 10% verhoogd en per 1 juli jongsleden nogmaals met 3%. De uitkeringsnormen zijn daardoor met dezelfde percentages opgehoogd.

De niet voorziene toename van het aantal uitkeringsgerechtigden en de verhoging van de uitkeringsnormen hebben tot gevolg dat de uitkeringslasten voor Etten-Leur in 2023 bijna € 1,7 mln. hoger uitvallen dan in de oorspronkelijke werkpleinbegroting was geraamd.

- *Inkomensondersteuning (bijzondere bijstand en minimaregelingen)*
  Meer inwoners hebben in 2023 gebruik gemaakt van de collectieve ziektekostenverzekering en de webshop dan was voorzien. Dit is mede het gevolg doordat meer inwoners die tot de doelgroep behoren in beeld zijn gekomen bij het verstrekken van de energietoeslag. Het hogere gebruik van deze regelingen betekent een toename van de kosten met ruim € 200K.

- *Inburgering*
  Doordat meer statushouders zijn gehuisvest dan in de oorspronkelijke begroting 2023 was voorzien worden meer inburgeringstrajecten ingekocht dan geraamd. Omdat de kosten voor de inburgeringstrajecten zijn gebaseerd op de rijksbijdrage die door de gemeente wordt ontvangen per gehuisveste statushouder, staat tegenover de hogere kosten een gelijke verhoging van de rijksbijdrage. De verhoging van de kosten voor inburgeringstrajecten hebben dus een budget-neutraal effect op de gemeentebegroting.

- *Bedrijfsvoering*
  Met name de loonkosten vallen hoger uit dan in de oorspronkelijke werkpleinbegroting 2023 was voorzien. Dit is voornamelijk het gevolg van de begin 2023 afgesloten cao gemeenteambtenaren.

Bestandsontwikkeling en beheersmaatregelen
De toename van de uitkeringslasten vormt de grootste component van de begrotingswijziging. Zoals aangegeven wordt deze toename onder andere veroorzaakt door een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden.

In de bijgevoegde memo ‘bestandsbeheersing, zoektocht naar een evenwichtige uitvoering Participatiewet’ gaat het Werkplein nader in op de oorzaken van de toename van het aantal uitkeringsgerechtigden. Deze toename wordt vooral toegeschreven aan een achterblijvende uitstroom uit de uitkering in de afgelopen jaren.
Enerzijds is er door de lockdowns in de coronatijd, de extra taken (zoals de Tozo-regeling, de energietoeslag en bemiddeling van Oekraïners) die door het Werkplein zijn uitgevoerd en de organisatieontwikkeling van het Werkplein minder inzet geweest op de ontwikkeling en bemiddeling van inwoners.

Anderzijds wordt het uitkeringsbestand van het Werkplein gekenmerkt door inwoners die veelal een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben. De mogelijkheden om, zeker op korte termijn, de stap

naar de arbeidsmarkt te kunnen maken zijn daardoor beperkt. Dat geldt zeker ook voor de groep statushouders, waarvan we in de afgelopen jaren een sterke instroom hebben gezien.

Extra maatregelen bestandsbeheersing
Om de opgelopen achterstanden ten aanzien van de ontwikkeling en bemiddeling van het uitkeringsbestand in te lopen neemt het Werkplein een aantal maatregelen. Een deel van deze maatregelen is in het laatste kwartaal van 2023 reeds gestart. De overige maatregelen worden begin 2024 opgestart.

De extra inzet richt zich op met name de doelgroep uitkeringsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, met specifieke aandacht voor de toenemende groep statushouders.
In de genoemde memo 'bestandsbeheersing, zoektocht naar een evenwichtige uitvoering Participatiewet' vindt u een uitgebreide toelichting op deze activiteiten.

Buig-budget
Met de toename van het uitkeringsbestand vanaf de tweede helft in 2022 zien we ook dat het budget BUIG dat we van het Rijk ontvangen voor de uitkeringslasten ontoereikend is. Na jaren waarin er sprake is geweest van een BUIG-overschot ontstaat vanaf 2022 met een BUIG-tekort.

BUIG-budget versus BUIG-uitgaven vanaf 2017 (x € 1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Budget BUIG	9.960	10.611	10.508	10.984	11.103	10.313	11.161	13.034*
Uitkeringslasten	9.647	9.596	9.922	10.086	10.676	10.789	12.829	13.840**
Saldo	**314**	**1.015**	**586**	**898**	**427**	**-/-476**	**-/-1.668**	**-/-806**
Saldo %	**3,2%**	**9,6%**	**5,6%**	**8,2%**	**3,8%**	**-/-4,6%**	**-/-14,9%**	**-/-5,8%**

* Voorlopig toegekend BUIG-budget
** Raming uitkeringslasten gemeentebegroting 2024

Voor 2024 is het voorlopige budget BUIG fors hoger vastgesteld: ten opzichte van 2023 wordt het budget met bijna € 1,9 mln. verhoogd tot ruim € 13 mln. Daarmee wordt het BUIG-budget met vertraging aangepast aan de toename van het aantal uitkeringsgerechtigden in de afgelopen jaren. Dit is het gevolg van de methodiek die het Rijk hanteert voor de verdeling van het macrobudget BUIG[1].

Vangnetregeling 2023
In geval van tekorten op het BUIG-budget kunnen gemeenten onder voorwaarden in aanmerking komen voor een aanvullende BUIG-uitkering, de zogenaamde Vangnetuitkering. Daarmee kan een

[1] Het Rijk raamt de uitkeringsbudgetten BUIG voor gemeenten op basis van het zogenaamde objectieve verdeelmodel (zie de memo 'bestandsbeheersing, zoektocht naar een evenwichtige uitvoering Participatiewet' voor een uitgebreide uitleg van dit model). De BUIG-budgetten worden per gemeente bepaald op basis van bevolkingskenmerken in het jaar t-2, dus 2 jaren voor het feitelijke begrotingsjaar. Dat maakt dat veranderingen in de samenstelling en/of omvang van de bevolking in een gemeente pas na twee jaar doorvertaald worden in het BUIG-budget. Zo is bijvoorbeeld de toegenomen instroom van de doelgroep statushouders in 2022 en 2023 niet meegewogen in het budget 2023. De extra uitkeringslasten die daarmee gepaard gaan worden daardoor niet gecompenseerd in het BUIG-budget. Pas vanaf 2024 gaat deze extra instroom meetellen.

deel van het BUIG-tekort gecompenseerd worden. Gemeenten blijven echter voor het grootste deel eigen risicodrager.

De aanvraagprocedure voor een vangnetuitkering voor het jaar 2023 zal in de loop van 2024 worden opengesteld. Wanneer de definitieve voorwaarden voor een eventuele vangnetuitkering bekend gemaakt zijn, zullen wij u nader informeren over de mogelijkheden om in aanmerking te komen voor het extra BUIG-budget.

Gevolgen begrotingswijziging 2023 Werkplein voor de gemeentebegroting
De eerste begrotingswijziging 2023 van het Werkplein betekent een verhoging van de gemeentelijke bijdrage aan het Werkplein van in totaal € 2,4 mln. Doordat de rijksbijdrage voor inburgeringstrajecten met € 450K is verhoogd resteert per saldo een nadeel voor de gemeentebegroting van in totaal € 1,9 mln.
Via de tweede bestuursrapportage is dit nadeel reeds verwerkt in de gemeentebegroting 2023. Omdat de hogere lasten in 2023 doorwerken in 2024 zijn de financiële effecten van de begrotingswijziging doorgetrokken in de gemeentebegroting 2024 en meerjarenperspectief.

Aan het begin van het tweede kwartaal 2024 verwachten we van het Werkplein een herziene begroting 2024, waarin de gevolgen van de begrotingswijziging 2023 samen met de laatste ontwikkelingen rond het aantal bijstandsgerechtigden zijn verwerkt. Wanneer het Werkplein deze begrotingswijziging 2024 aan de gemeente aanbiedt wordt u vanzelfsprekend in de gelegenheid gesteld uw zienswijze kenbaar te maken.

Informatiebijeenkomst Werkplein
Op maandag 15 januari aanstaande organiseert het Werkplein een informatiebijeenkomst voor uw gemeenteraad. In deze bijeenkomst zal het Werkplein nader ingaan op de ontwikkeling van het aantal uitkeringsgerechtigden, de problematieken waarmee de doelgroepen kampen en de wijze waarop het Werkplein inzet op de ontwikkeling van onze inwoners. U bent dan vanzelfsprekend ook in de gelegenheid om vragen te stellen over de begrotingswijziging. Wij nodigen u van harte uit om de bijeenkomst van het Werkplein bij te wonen.

Vragen
Wij vertrouwen erop u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd. Heeft u toch nog vragen? Neemt u dan contact op met Michiel Puts via telefoonnummer 06-15 24 92 97 of e-mailadres michiel.puts@etten-leur.nl.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

Dhr. drs. C. (Cor) Smits
gemeentesecretaris

Mw. drs. M.C. (Marina) Starmans-Gelijns
Burgemeester